

IMPACTUL PROGRAMULUI ERASMUS ASUPRA DEZVOLTĂRII PERSONALE ȘI ACADEMICE A STUDENȚILOR

Daraban Denisa-Iulia, Dumitru Ingrid-Andreea

Profesor coordonator: Prof. univ. dr. Păceșilă Mihaela

Rezumat: Această lucrare examinează modul în care participarea la Programul Erasmus influențează dezvoltarea competențelor academice și profesionale ale studenților. Studiul arată că experiența de mobilitate internațională oferită de Erasmus contribuie la îmbunătățirea abilităților academice, cum ar fi cercetarea și gândirea critică, și la dezvoltarea competențelor profesionale, cum ar fi comunicarea interculturală și adaptabilitatea la schimbare. Concluziile subliniază beneficiile esențiale ale participării la programele Erasmus în pregătirea studenților pentru succesul într-o lume globalizată.

Abstract: This paper examines how participation in the Erasmus Program influences the development of students' academic and professional competencies. The study shows that the international mobility experience provided by Erasmus contributes to improving academic skills such as research and critical thinking, and to developing professional competencies such as intercultural communication and adaptability to change. The findings underscore the essential benefits of participating in Erasmus programs in preparing students for success in a globalized world.

1.1. Introducere

În era globalizării și a interconectivității, programele de mobilitate academică au devenit elemente esențiale ale experienței de învățământ superior. În acest context, Programul Erasmus se remarcă ca fiind unul dintre cele mai influente și transformative programe de schimb din lume. Inițiat în 1987, cu scopul de a facilita cooperarea și mobilitatea în învățământul superior european, Programul Erasmus nu numai că a transformat peisajul academic, dar a avut și un impact semnificativ asupra dezvoltării personale și academice a studenților implicați.

Inițiat în anul 1987, programul Erasmus reprezintă un pilon al cooperării, respectiv al mobilității în cadrul învățământul superior european. În era globalizării și a interconectivității, acest program a transformat peisajul academic, având totodată un impact semnificativ asupra dezvoltării personale și academice a studenților implicați. Inițiat în 1987, acest program de schimb academic a evoluat dintr-o inițiativă modestă într-un pilon esențial al experienței universitare, generând un impact semnificativ asupra dezvoltării personale și academice a studenților implicați.

Această lucrare se concentrează asupra analizei modului în care participarea la Programul Erasmus influențează dezvoltarea personală și academică a studenților. Schimbările interculturale și experiențele studenților ar putea să reprezinte promotorii ale dezvoltării studenților. De asemenea, lucrarea va explora efectele pe termen scurt și pe termen lung ale participării la acest program, evaluând modul în care contribuie la formarea unor indivizi pregătiți pentru provocările unei societăți globalizate.

Erasmus nu se rezumă la explorarea unui mediu academic nou, ci și la adaptarea la un cadru cultural diferit, dezvoltând astfel toleranța și deschiderea către diversitate. Această adaptabilitate este esențială într-o lume în care capacitatea de a naviga prin complexitatea culturală și de a gestiona schimbările rapide devine tot mai crucială.

Prin intermediul unei abordări analitice și comparative, vor fi examinate diverse aspecte ale Programului Erasmus, cum ar fi: schimburile culturale, dezvoltarea competențelor lingvistice, integrarea într-un mediu academic diferit, precum și schimbările în percepția propriei identități și perspective asupra lumii.

În centrul acestui program se află schimbul intercultural, care oferă studenților posibilitatea de a-și extinde orizonturile și de a-și dezvolta competențele sociale într-un mod pe care un campus universitar local nu l-ar putea oferi.

Impactul asupra dezvoltării personale a studenților se manifestă în multiple aspecte, de la adaptabilitatea la medii noi și toleranța culturală, până la dobândirea competențelor lingvistice îmbunătățite prin expunerea constantă la limbi străine. În același timp, experiența Erasmus nu este doar un mozaic de interacțiuni sociale, ci și un teren fertil pentru creșterea academică.

Această cercetare propune o analiză detaliată a modului în care Programul Erasmus, ca oportunitate unică de învățare experiențială internațională, modelează identitatea studenților și influențează direcția academică și profesională a acestora. Prin explorarea profunzimii impactului Erasmus, ne propunem să aducem la lumină nu doar beneficiile imediate, ci și transformările pe termen lung pe care le aduce acest program în viațile studenților europeni.

Astfel, acest program oferă nu doar cunoștințe academice, ci și oportunități de creștere personală, punând accent pe experiențele care transcend granițele sălilor de clasă.

1.2. Motivația alegerii temei

Alegerea temei referitoare la „Impactul Programului Erasmus asupra Dezvoltării Personale și Academice a Studenților” a fost determinată de convingerea că această experiență academică și culturală este mai mult decât o simplă perioadă de studiu în străinătate. Este, de fapt, o oportunitate de a explora în profunzime modul în care această inițiativă europeană influențează viețile studenților implicați.

Erasmus reprezintă mai mult decât o etapă în parcursul academic, fiind mai degrabă o experiență formativă care lasă amprente asupra identității, relațiilor și perspectivei de viitor a participanților. Alegând această temă, am dorit să investighez nu doar efectele evidente ale participării la Erasmus, ci și implicațiile profunde și adesea subtile asupra modului în care studenții înțeleg și abordează lumea din jurul lor.

Motivul principal al acestei alegeri se bazează pe convingerea că Programul Erasmus depășește granițele academice tradiționale. Impactul său se resimte în formarea unor cetățeni globali, capabili să gestioneze diversitatea culturală și să abordeze provocările complexe ale societății contemporane.

Prin această temă, se intenționează contribuția la o înțelegere mai profundă a modului în care experiența oferită de Programul Erasmus influențează atât traiectoriile academice ale studenților, cât și dezvoltarea lor personală.

Motivația din spatele alegerii acestei teme este susținută de convingerea că impactul Erasmus nu se limitează la durata programului, ci continuă să se resimtă pe termen lung. Participanții devin ambasadori ai schimbărilor și diversității, aducând cu ei perspective unice în comunitățile lor de origine și contribuind la crearea unui mediu global mai integrat.

În concluzie, alegerea temei „Impactul Programului Erasmus asupra Dezvoltării Personale și Academice a Studenților” este motivată de dorința de a dezvălui povestea completă a acestei experiențe educaționale. Cu fiecare detaliu investigat, ne propunem să aducem în lumina reflectoarelor nu doar realizările, ci și complexitatea și profunzimea transformărilor care au loc în inimile și mințile studenților participanți.

II. Călătorind prin diversitate; Destinații și perspective

2.1. Mobilitatea Internațională a Studenților

Mobilitatea Internațională a Studenților (ISM) a devenit o preocupare majoră în învățământul superior, întrucât oferă studenților oportunitatea de a-și îmbunătăți competențele și de a dobândi experiențe valoroase într-un mediu internațional (Mol, 2014). Această investiție în competențe este recunoscută ca un avantaj competitiv pe piața muncii, pregătind absolvenții pentru cerințele complexe ale pieței globale (Waibel, 2018).

Mobilitatea Internațională a Studenților (ISM) este considerată ca fiind o investiție în competențe, oferind studenților un avantaj competitiv pe piața muncii după absolvire (Mol, 2014; Waibel, 2018), fără a exclude beneficiile semnificative aduse pe piața muncii de acestea (Sorrenti, 2017). Studiile empirice europene majoritare care se concentrează asupra impactului mobilității asupra pieței muncii indică faptul că absolvenții care au fost mobili anterior obțin remunerații mai mari în țara lor de origine comparativ cu cei care nu au participat deloc la o mobilitate internațională în timpul studiilor lor (Favero și Fucii; Kratz și Netz, 2018), și experimentează, de asemenea, o creștere mai rapidă a veniturilor în prima etapă ale carierei lor (Cammeli, 2008; Kratz și Netz, 2018).

În pofida faptului că sprijinul guvernamental pentru programele de mobilitate a studenților nu este o noutate, stimulentele pentru mobilitate s-au extins considerabil în ultimii ani în ceea ce privește resursele alocate și numărul de persoane implicate, precum și teritoriile acoperite (Engberg, 2014; Guruz, 2008). Un exemplu elocvent în acest sens îl constituie bugetul total al programului Erasmus+, care și-a dublat resursele financiare pentru perioada 2021-2027 comparativ cu perioada 2014-2020, cu o investiție totală de 26,2 miliarde de euro (Comisia Europeană, 2021). În plus, s-a înregistrat o creștere semnificativă a experiențelor temporare de mobilitate în toate regiunile la nivel global, cu America de Nord și Europa de Vest ca destinații preferate, atrăgând aproape jumătate din numărul total de studenți mobili anual (Engberg, 2014; Guruz, 2008).

Studiul „Exploring the impact of student mobility and extracurricular engagement on academic performance graduate outcomes” constată că atât studierea în străinătate, cât și implicarea în activități extracurriculare, aduc beneficii studenților. Studenții care au studiat în străinătate au raportat rate ușor mai mari de studii postuniversitare și performanțe academice, fiind totodată mai puțin susceptibili să fie șomeri (Universitas 21, 2020).

Pe măsură ce oamenii devin din ce în ce mai mobili, viețile lor pot să ia direcții atât de diferite, încât, la un moment dat, legăturile lor de prietenie se pot schimba sau diminua semnificativ. Globalizarea în creștere, migrația și mobilitatea generează noi provocări în ceea ce privește relațiile sociale, în special cele de prietenie, care devin mai vulnerabile, deoarece sunt mai puțin stabile decât legăturile familiale sau de rudenie (Bilcen, 2014).

Conform unui studiu realizat de Uniunea Europeană, studiile de formare desfășurate în străinătate au un impact semnificativ asupra dezvoltării competențelor profesionale și sociale, contribuind la sporirea șanselor de integrare în câmpul profesional. Studiul a implicat peste 8000 de tineri cu vârste cuprinse între 15 și 30 de ani, membrii ai Uniunii Europene (Comisia Europeană, 2020).

După astfel de experiențe de mobilitate, 93% dintre participanți afirmă că au dobândit o mai bună înțelegere a valorilor altor culturi, în timp ce 91% își îmbunătățesc competențele lingvistice. De asemenea, 80% dintre aceștia consideră că și-au dezvoltat abilitățile de rezolvare a problemelor (Comisia Europeană, 2020).

Un alt studiu realizat în cadrul programului Erasmus+ susține impactul pozitiv al mobilității asupra studenților, arătând că peste 70% dintre foștii participanți afirmă că au dobândit o înțelegere mai clară a direcției carierei lor după întoarcerea din străinătate. Mai mult de 80% dintre aceștia se angajează în termen de trei luni de la absolvire, iar 72% consideră că experiența lor internațională i-a ajutat să obțină primul loc de muncă. Acest studiu este în concordanță cu cercetarea realizată de Uniunea Europeană cu privire la programul Erasmus+. Concluzia relevantă a fost că nouă din zece angajatori caută candidați cu competențe transferabile, cum ar fi rezolvarea problemelor, lucrul în echipă și abilitatea de comunicare interculturală, toate acestea fiind de asemenea în lista de competențe dezvoltate de studenții care au participat la mobilitatea de studiu (Comisia Europeană, 2020).

În cadrul analizei privind impactul parteneriatelor strategice Erasmus+ din învățământul superior, se evidențiază că proiectele de cooperare Erasmus+ au un rol semnificativ în pregătirea universităților pentru transformarea digitală. Conform acestui studiu, două din trei universități participante afirmă că aceste proiecte contribuie la sporirea incluziunii sociale și combaterea discriminării în învățământul superior (Comisia Europeană, 2020).

Mobilitatea și colaborarea transfrontalieră reprezintă, de asemenea, instrumente esențiale pentru atenuarea deficitelor de competențe, facilitând dezvoltarea abilităților specifice necesare pentru adaptarea la piața modernă a muncii. Un exemplu relevant în acest sens este inițiativa „Digital opportunity traineeship”, care oferă studenților posibilitatea de a acumula experiență practică în domeniul digital (Comisia Europeană, 2020).

Asociația Internațională pentru Schimbul de Studenți în scopul Experienței Tehnice (IAESTE) este o organizație globală neguvernată și nonprofit, care aduce beneficii atât studenților, universităților, cât și angajatorilor, prin programele de stagii oferite. Astfel, stagiile plătite în străinătate ajută studenții să dobândească experiență profesională și abilități interculturale. Angajatorii și universitățile au acces la stagiați internaționali talentați, aceștia aducând o perspectivă nouă în domeniile lor de activitate, respectiv cercetare. În ciuda faptului că acest program oferă în principal stagii în domeniile științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii, acesta se extinde și în domenii precum marketingul, managementul și limbile străine.

De asemenea, AIESEC reprezintă cea mai mare organizație globală și nonprofit condusă de tineri, care are ca obiectiv principal oferirea de experiențe de leadership studenților, prin mobilitățile și voluntariatele oferite de aceștia.

În ultimii ani, s-a remarcat o schimbare semnificativă în abordarea responsabilității sociale de către companii, evidențiindu-se o convergență între impactul pozitiv asupra societății și randamentele financiare asociate acestui aspect (Mohr, Webb și Harris, 2001). Studiile anterioare au demonstrat că o reputație pozitivă în ceea ce privește responsabilitatea socială poate atrage mai multă atenție din partea clienților, angajaților și investitorilor (Bies, Bartley și Schultz, 2015). De exemplu, conform unui sondaj recent, 63% dintre consumatori preferă să achiziționeze produse sau servicii de la companii percepute ca având un impact pozitiv asupra societății. În plus, un studiu efectuat de Harvard Business School a constatat că companiile cu un scop bine definit depășesc pe cele din aceeași industrie în performanța financiară (Porter, 2011).

2.2. Studii și cercetări anterioare despre impactul programului Erasmus asupra participanților.

Studiul realizat de Comisia Europeană a concluzionat faptul că studenții care finalizează o mobilitate Erasmus+ pentru studii sau stagii, își îmbunătățesc semnificativ abilitățile de angajare. O majoritate semnificativă (72%) au afirmat că participarea în acest program i-a ajutat semnificativ în procesul de găsire a primului loc de muncă. Acest fapt poate să fie și rezultatul direct al impactului pozitiv asupra abilităților interpersonale, interculturale și tehnice.

Dintre cei care au efectuat stagii, 40% au primit oferte de angajare de la companiile sau organizațiile în care s-a desfășurat stagiul. De asemenea, alt rezultat surprins în acest studiu constă în procentul de 10% care au ales să își înceapă propria afacere, respectiv 75% care planifică să facă acest pas în viitor. Participanții Erasmus+ au manifestat adesea modificări ale planurilor lor de studiu ca urmare a perioadei petrecute în străinătate și au dobândit o mai clară viziune asupra direcției pe care o doresc să o urmeze în cariera lor.

Studenții care au trecut prin programul Erasmus+ și care sunt implicați în piața muncii au raportat niveluri mai ridicate de satisfacție în ceea ce privește locurile lor de muncă, comparativ cu studenții care nu au participat la acest program. De asemenea, s-a constatat că aceștia au mai multe șanse să își găsească locuri de muncă în străinătate, fiind incluse și domeniile cu o dimensiune internațională, 23% dintre studenții Erasmus+, în comparație cu 15% în cazul studenților care nu au participat în acest program.

Altă concluzie trasă în urma acestui studiu constă în contribuirea programului la consolidarea identității europene, peste 32% dintre studenții Erasmus+ identificându-se doar sau predominant ca europeni după încheierea perioadei lor de mobilitate, în comparație cu studenții non-Erasmus+.

Studenții Erasmus+ adoptă, de asemenea, noi metode de învățare, iar un procent mai mare din aceștia planifică să continue la niveluri superioare de învățare în comparație cu studenții non-Erasmus+.

Rezultatele furnizate în acest studiu au la bază răspunsurile participanților care s-au întors din mobilități. Astfel, în urma centralizării datelor obținute de Comisia Europeană, se poate constata că 38% dintre studenții care s-au întors dintr-o mobilitate Erasmus+ provin din Europa de Vest și 33% din Europa de Sud. De asemenea, în ceea ce privește Europa de Nord, numărul de studenți

veniți să-și petreacă acolo mobilitatea este de două ori mai mare decât numărul de studenți care sunt plecați prin prisma acestor mobilități. Regiunea cu cel mai mic număr de studenți veniți este Europa de Est, cu doar 10% dintre participanți petrecându-și mobilitatea acolo, aproape jumătate din aceștia fiind din Europa de Sud (Comisia Europeană, 2019).

Observând țările individuale cu date culese în perioada cuprinsă între 2014 și, respectiv, 2017, numărul cel mai mare de studenți care au profitat de mobilitățile Erasmus se află în Franța și Germania. Numărul participanților din țările cele mai dezvoltate, precum SUA, Canada sau Australia, reprezintă doar o parte mică din total (Comisia Europeană, 2019).

În ceea ce privește vârsta, 55% din eșantionul ales au vârsta de 22 de ani sau mai puțin la momentul participării la o mobilitate Erasmus+. La polul opus, studenții care au vârsta de 25 de ani sau mai mult ocupă doar 20% din totalitatea participanților. Acest lucru se află într-o juxtapunere cu observația potrivit căreia majoritatea studenților Erasmus+ sunt studenți în primul ciclu de studii universitare (Comisia Europeană, 2019).

Conform unui studiu realizat de Comisia Europeană în anul 2010, impactul programului Erasmus asupra vieții profesionale a studenților putea fi remarcat încă de pe atunci.

Astfel, în anul 2010, se observa procentul ridicat de foști studenți mulțumiți de locul de muncă și de viața profesională, acesta fiind de 70%. Doar 11% și-au manifestat nemulțumirea față de viața profesională și de locul de muncă (Comisia Europeană, 2010).

Conform acestui studiu, pentru aproximativ o treime dintre absolvenții Erasmus, primul loc de muncă a fost deja un job permanent. La momentul sondajului, procentajul absolvenților cu un loc de muncă permanent a crescut la 60%. Cu toate acestea, există diferențe considerabile în funcție de domeniul de studiu. La momentul realizării sondajului, procentul absolvenților cu un job permanent era acupat de domeniul studiilor de Business, la polul opus fiind domeniul Științelor Umaniste (Comisia Europeană, 2010).

Studiul VALERA arată că absolvenții programului Erasmus raportează adesea o orientare internațională a sarcinilor lor de muncă și a situației lor de angajare. Mulți dintre ei au luat în considerare să lucreze sau au lucrat efectiv în străinătate, sunt angajați într-o orientare internațională și preiau sarcini de muncă cu o dimensiune internațională (Mol, 2017). Aceste concluzii au fost trase în urma evaluării susținute de feedback-ul angajatorilor chestionați. În raport cu angajații fără experiențe de mobilitate internaționale, foștii studenți mobili sunt trimiși în străinătate pentru misiuni de muncă (45% absolvenții mobili față de 14% absolvenții nonmobili), fac călătorii de afaceri în alte țări (61% față de 30%), utilizează informații despre alte țări (64% față de 28%), lucrează cu colegi/clienți din alte țări (74% față de 36%) și utilizează limbi străine în situații profesionale (Mol, 2017).

2.3. Aspecte sociale și experiențe ale programului Erasmus.

Programul Erasmus prezintă numeroase avantaje pentru studenții care aleg să studieze pe o perioadă determinată într-un mediu multicultural, imersându-se astfel în experiențe care sunt posibile doar în acest context. Una dintre cele mai valoroase aspecte ale programului de mobilitate este că oferă studenților universitari șansa de a trăi pentru prima dată într-o țară străină și de a învăța direct într-o altă țară (Sigalas, 2009).

Această oportunitate unică de a trăi într-un mediu străin poate avea un impact semnificativ asupra dezvoltării personale a studenților. Prin această experiență directă în altă țară, studenții pot să înțeleagă și să aprecieze mai bine diferențele culturale și să-și îmbogățească cunoștințele academice prin interacțiunea cu oameni și sisteme de învățământ diferite.

Erasmus Student Network (ESN) este o organizație internațională nonprofit, independentă și apolitică, care își propune să sprijine și să faciliteze integrarea studenților internaționali în cadrul Programului Erasmus și implicit în comunitățile academice locale. Aceasta a fost înființată în 1989 și a devenit una dintre cele mai mari și mai active organizații studențești din Europa. Principalele obiective ale acesteia sunt legate de orientarea și integrarea studenților, organizarea evenimentelor culturale, excursiilor sau prezentărilor, sprijinul și consilierea, realizarea oportunităților pentru dezvoltarea leadership-ului, proiecte sociale. De asemenea, printre numeroasele obiective menționate anterior se află participarea la activitățile și evenimentele desfășurate în cadrul rețelei internaționale ESN, care conectează studenți la nivelul întregului continent european (Erasmus Student Network, 2020).

Fiecare universitate sau oraș gazdă pentru studenții Erasmus poate avea un birou local ESN, unde voluntarii coordonează activitățile și oferă sprijin studenților internaționali. ESN contribuie semnificativ la experiența studenților Erasmus, facilitând integrarea lor într-un mediu nou și promovând astfel schimbul cultural și social (Erasmus Student Network, 2020).

Erasmus Student Network (ESN) este prezentă în peste 1000 de instituții de învățământ superior din peste 40 de țări. Rețeaua se află într-o extindere continuă, la momentul actual fiind aproximativ 15.000 de membri activi, implicați în numeroase secțiuni susținute în mare parte de așa-numiți prieteni (trad. din engleză *buddies*). Responsabilitatea acestora este de a îndruma și dirija studenții internaționali, oferindu-le sfaturi și sprijin în procesul de acomodare în noua cultură în care își vor petrece următoarele luni. Astfel, ESN implică aproximativ 40.000 de tineri care oferă servicii în jur de 350.000 de studenți internaționali în fiecare an. De altfel, rata anuală de creștere a rețelei este de 12%, încă din anul 2005 (Erasmus Student Network, 2021).

ESNsurvey reprezintă un proiect de cercetare la nivel european care acoperă diferite teme legate de mobilitate și educație. Este cel mai mare proiect de acest gen realizat exclusiv de voluntari. În fiecare an, începând cu înființarea proiectului în 2005, echipa ESNsurvey dezvoltă un chestionar online și îl distribuie printre studenții din instituțiile europene de învățământ superior, în vederea colectării informațiilor legate de experiențele studenților în perioada lor de schimb în străinătate. În cadrul acestui proiect există numeroși colaboratori, printre care se numără și asociații, studenți, profesori, academicieni și diverse instituții europene.

În ediția a XIV-a, ESNsurvey a colectat mai mult de 10.000 de răspunsuri în anul 2021. Obiectivul principal al acestui sondaj a fost de a monitoriza implementarea mobilităților Erasmus+ în învățământul superior, dar și a altor schimburi studențești, fiind luate totodată în considerare

angajamentele incluse în Carta Erasmus pentru Învățământul Superior (Erasmus Student Network, 2021).

Raportul final al cercetării arată că satisfacția generală în raport cu mobilitățile studențești s-a îmbunătățit considerabil de la începutul ultimului program Erasmus+. Mobilitatea are un impact remarcabil asupra studenților, sporindu-le interesul pentru sustenabilitate și făcându-i mai deschiși la nivel internațional. Cu toate acestea, raportul oferit în urma analizei răspunsurilor oferite de stagii arată că aceștia prezintă niveluri mai scăzute de satisfacție decât participanții la mobilitățile de studiu, iar Mobilitățile Internaționale de Credit Erasmus+ înregistrează niveluri mai mari de satisfacție. Astfel, sprijinul financiar, recunoașterea și lipsa interacțiunii cu comunitățile locale rămân niște provocări care ar trebui adresate în continuare în anii ce vor urma (Erasmus Student Network, 2021).

Astfel, în urma cercetării efectuate în 2021 au fost trase anumite concluzii legate de anumite aspecte sociale care sunt inerente vieții studențești petrecute într-un context multicultural. În ceea ce privește problematica integrării în comunitățile sociale, aproape jumătate dintre respondenți nu s-au simțit complet integrați, în timp ce 16,19% s-au aflat la polul opus, afirmând că s-au simțit complet integrați. 29,24% au avut o atitudine „neutră” față de întrebare (Erasmus Student Network, 2021). De altfel, în materie de participarea la activități de grup în comunitățile gazdă, cluburile sportive (16,64%) și asociațiile de studenți și tineret (13,81%) au fost cele mai populare activități (Erasmus Student Network, 2021).

Satisfacția în viața socială a rămas ridicată chiar și în timpul pandemiei, cu 34,33% dintre studenți fiind mulțumiți și 41,06 foarte mulțumiți în total. În pofida acestor valori relativ surprinzătoare, a existat totuși o scădere considerabilă în comparație cu perioada prepandemie, când procentul a fost cu 20% mai mare față de cel obținut în urma cercetării (Erasmus Student Network, 2021).

Dintre instituțiile oferite de instituțiile gazdă, integrarea în comunitatea locală și cazarea au cele mai scăzute niveluri de satisfacție. Serviciile oferite de organizațiile studențești în cadrul instituției gazdă se evidențiază, de asemenea, pentru nivelul ridicat de satisfacție (Erasmus Student Network, 2021).

De altfel, aproape jumătate dintre respondenți nu pot acoperi mai mult de 50% din costurile mobilităților cu bursele lor. Studenții care participă la Mobilitățile Internaționale de Credit pot acoperi o parte mult mai mare din cheltuielile lor datorită granturilor mai mari (Erasmus Student Network, 2021). Aproximativ 15% dintre respondenți au raportat că au primit suplimente sau granturi suplimentare, dar lipsa conștientizării despre modul în care funcționează finanțarea Erasmus+ este frecventă, deoarece mai mult de 12% dintre respondenți au raportat că nu știu dacă au primit sau nu suplimente. Confuzia între fondurile pentru medii defavorizate și nevoile speciale este comună în rândul beneficiarilor de suplimente.

Mai mult de o pătrime dintre respondenți au primit bursele cu o lună mai târziu după începerea mobilităților lor, iar doar o treime a primit bursa înainte de plecare. Există diferențe majore între țări, Franța, Spania și Italia având o prevalență mai mare (Erasmus Student Network, 2021).

Raportul de implementare Erasmus 2021-2027 de la Erasmus Student Network arată că „lipsa clară” a măsurilor transformative pentru participarea democratică și prioritățile de sustenabilitate împiedică realizarea pe deplin a potențialului programului european de schimb al Uniunii Europene (Erasmus Student Network, 2022).

Cu doar 10% dintre studenți implicați în activități de voluntariat în timpul mobilităților lor Erasmus+, lipsa implicării în comunitatea locală „rămâne una dintre principalele probleme ale programului”. Raportul, care își propune să ajute membrii Parlamentului European cu observații cheie după doi ani de la începerea celei mai recente runde a programului Erasmus+, îndeamnă la „strategii specifice sectorului” pentru a face participarea în viața democratică o prioritate (Erasmus Student Network, 2022).

Aceasta prezintă constatări inițiale ESNsurvey XV în desfășurare, care a primit până acum peste 12.000 de răspunsuri de la studenții Erasmus+ care au participat la mobilități începând cu anul 2021 și peste 2.500 de la studenții care nu au participat la experiențe de mobilitate.

Documentul detaliază faptul că participanții continuă să fie în mod semnificativ satisfăcuți de program, dar că „satisfacția generală atât cu instituțiile de învățământ superior care trimit, cât și cu cele care primesc acum este mai mică decât la sfârșitul ultimului program de programare”. Raportul, care își propune să ajute membrii Parlamentului European cu observații cheie după doi ani de la începerea celei mai recente runde a programului Erasmus+, îndeamnă la „strategii specifice sectorului” pentru a face participarea în viața democratică o prioritate (Erasmus Student Network, 2022).

2.4. Impactul programului Erasmus în metodele didactice și curriculumul educațional.

În raport cu ultimele decenii, se poate observa cum învățământul superior european a trecut printr-un proces etapizat de transformare semnificativă, având ca promotor evoluții globale ample precum competiția globală, masificarea învățământului superior sau beneficiile economice tot mai crescute ale educației (Maassen și Stensaker, 2022).

Programul Erasmus se angajează să îndeplinească obiectivele stabilite pentru sprijinirea învățământului și dezvoltării instituționale în cadrul educației școlare. Prin intermediul mobilității pentru elevi, dar și pentru personalul școlar, Erasmus urmărește să consolideze dimensiunea europeană a învățării și predării, promovând valori precum incluziunea, diversitatea și toleranța (Comisia Europeană, n.d.). De asemenea, programul își propune să îmbunătățească calitatea învățământului și a învățării prin sprijinirea dezvoltării profesionale a cadrelor didactice, promovarea utilizării tehnologiilor noi și a metodelor inovatoare de predare (Comisia Europeană, n.d.).

Proiectul denumit ‚Restart pentru educație în era digitală prin bază de proiect’ (RESTART4EDU) are ca obiectiv principal avansarea soluțiilor pentru implementarea politicilor europene privind îmbunătățirea calității învățământului superior. O inovație centrală pe care acest proiect o vizează constă într-o metodologie de predare bazată atât pe proiecte, cât și pe tehnologii digitale (Comisia Europeană, 2021).

Această nouă abordare în cadrul mediului academic are ca rezultat o mai bună aliniere între învățământul superior și cerințele angajatorilor, prin dezvoltarea competențelor specializate și transversale necesare pe piața europeană a muncii (Smith și Johnson, 2020). În plus, acest proiect sprijină internaționalizarea procesului educațional academic, facilitând comunicarea între specialiștii din domeniul educației și promovând o viziune coerentă asupra învățământului universitar. Acest lucru se realizează prin capitalizarea experiențelor și a resurselor complementare specifice ale partenerilor implicați în proiect (Comisia Europeană, 2021).

De-a lungul anilor, programul a avut un rol semnificativ în promovarea internaționalizării universităților europene (Beerkens și Vossensteyn, 2011). Evaluările diverse au arătat că efectele acestuia depășesc impactul direct asupra studenților și personalului mobil. Încă din 1996, Maiworm și colaboratorii săi au observat că instituțiile care beneficiază de sprijinul Erasmus manifestă o mai mare orientare către dimensiunea internațională. Rezultatele programului Erasmus au devenit evidente prin instituționalizarea activităților internaționale. Din momentul lansării sale, universitățile au demonstrat o predispoziție crescută de a înființa birouri internaționale, centre de limbă și alte unități specializate (Teichler și Maiworm, 1997).

Cercetarea intitulată *„The experiences of The Teachers Who Participated in Erasmus During University Period and Their Opinions on Using These Experiences at School”*, realizată de „American Research Journal of Humanities & Social Science” se concentrează asupra impactului acestui program asupra profesorilor care au desfășurat o mobilitate prin programul Erasmus. La nivelul eșantionului, au fost selectați opt profesori universitari de la universități diferite de pe teritoriul Statelor Unite, Turciei și Europei, vizând impactul introducerii acestora în sisteme de învățământ diferite față de cele în care aceștia au fost integrați deja (Budak și Taș, 2023). Rezultatul acestui studiu a arătat că programul Erasmus expune participanții la perspective și metode de cercetare diverse, atât în contexte europene, cât și internaționale. Aceștia și-au dezvoltat competențele profesionale, prin învățarea despre diferite sisteme de educație și aplicarea diverselor metode și tehnici de predare (Budak și Taș, 2023).

De asemenea, acest program susține și dezvoltarea personală a acestora, întrucât participanții și-au îmbunătățit capacitatea de a se adapta la situații noi (Budak și Taș, 2023). Astfel, principalele diferențe în metodele de predare și structura curriculumului în țările vestice, în cadrul studiului fiind menționată Belgia, constau în depășirea granițelor rigide și a autonomiei profesorilor asupra modului în care aceștia își țin cursurile (Budak și Taș, 2023).

2.5. Descrierea programului Erasmus la nivel internațional și național.

Programul Erasmus reprezintă o inițiativă a Uniunii Europene care promovează mobilitatea și cooperarea în domeniul învățământului superior pe plan internațional. Lansat în anul 1987, programul Erasmus a evoluat în timp și a devenit parte a programului Erasmus+, cel din urmă acoperind o gamă mult mai largă de activități și sectoare educaționale (Comisia Europeană, 2023).

În anul 1995 programul Socrates a fost introdus ca o extensie a programului Erasmus, acoperind mai multe domenii ale învățământului, precum învățământul școlar și educația adulților. Programul Socrates cuprinde la rândul lui o serie de alte programe, precum Comenius și Grundtvig. Educația primară și secundară se afla în grija programului Comenius, pe când cel de-al doilea (Grundtvig) se concentra asupra educației pentru adulți. De asemenea, Programul Socrates a cuprins acțiuni sectoriale precum promovarea învățării limbilor străine, utilizarea tehnologiei informației și comunicațiilor în educație, activități legate de recunoașterea perioadelor de studiu în străinătate (certificate și publicații), (Ruszel, 2018).

Erasmus Mundus a fost lansat în anul 2004, fiind focalizat pe promovarea mobilității la nivel global și oferind burse pentru studii de masterat și doctorat în cazul consorțiilor internaționale (Ruszel, 2018).

Începând cu anul 2014, programul Erasmus a fost integrat în programul Erasmus+, care a combinat programele existente Erasmus, precum Leonardo da Vinci, Comenius și Grundtvig sub o singură tutelă, educația nonformală aflându-se de acum în aria cuprinsă de acesta (Ruszel, 2018).

Astfel, programul a evoluat considerabil pe parcursul 31 de ani, acesta impactând milioane de participanți. Programul s-a dezvoltat în cicluri de schimbări desfășurate la fiecare șapte ani, suferind modificări în ceea ce privește numele, sfera de activitate, scopul fiind de a optimiza utilizarea programului în raport cu utilizarea tehnologiilor moderne și a schimbărilor survenite odată cu acestea, conform articolului Erasmus Programme – Functional Analysis and Evolution of the programme from 1987 until 2016 (Ruszel, 2018).

Datele de la Agenția Executivă pentru Educație, Audiovizual și Cultură (EACEA) ilustrează numărul ridicat de proiecte și mobilități Erasmus+ finanțate în perioada cuprinsă între 2014-2020. Erasmus+ a oferit posibilitatea studenților, dar și personalului academic din România, de a participa la schimburi și stagii în alte țări europene, mobilitatea incluzând atât perioade de studiu, cât și stagii de formare.

Conform *Agenției Naționale pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației și Formării Profesionale* (ANPCDEFP, 2021), bugetul total pentru programul Erasmus +, în perioada 2014-2020, a fost de 450 de milioane de euro, aproximativ 130.000 de persoane de pe teritoriul României fiind implicate în acest program.

Conform statisticilor elaborate de Comisia Europeană, cel mai mare număr de proiecte de mobilitate a fost înregistrat în domeniul educației școlare (mai exact, 400). Cu toate acestea, cel mai mare procent din finanțarea proiectelor de mobilitate a fost alocat învățământului superior. De asemenea, numărul participanților din România a crescut considerabil în cursul anului 2022, în raport cu scăderile considerabile cauzate de pandemia de COVID-19 (Comisia Europeană, 2023).

III. Metodologia cercetării

3.1. Obiectivul general al cercetării.

Obiectivul general al cercetării este de a investiga și analiza impactul programului Erasmus asupra dezvoltării personale și profesionale a studenților. Acest obiectiv vizează înțelegerea și evidențierea beneficiilor și efectelor pe termen lung ale participării la programe de mobilitate internaționale, precum cel ulterior menționat.

3.2. Obiectivele specifice ale cercetării.

- O1- Investigarea impactului programului Erasmus asupra competențelor și abilităților dezvoltate de către studenți în timpul și după participarea la programele de mobilitate internațională.
- O2- Analizarea modului în care participarea în cadrul programului Erasmus influențează inserția pe piața muncii a absolvenților, incluzând aspecte precum ratele de angajare, nivelul salarial și satisfacția în carieră.
- O3- Identificarea factorilor care pot influența experiența și impactul mobilității internaționale, fiind incluse aspecte legate de destinația mobilității, durata programului și sprijinul instituțional.

O4- Analizarea modului în care programul Erasmus influențează dezvoltarea abilităților lingvistice și interculturale ale studenților și evaluarea modului în care aceste competențe sunt valorizate în mediul academic și în piața muncii.

3.3. Ipotezele de cercetare.

- I1- Dacă studenții participanți la programul Erasmus sunt implicați activ în activități extracurriculare în timpul mobilității lor, atunci abilitățile lor de lucru în echipă vor crește semnificativ.
- I2- Cu cât participarea la programele de mobilitate Erasmus este mai extinsă, cu atât șansele studenților de a obține un loc de muncă în domeniul lor de activitate vor fi mai mari.
- I3- Cu cât studenții participă la mai multe programe de schimb internațional în timpul studiilor universitare, cu atât gradul de satisfacție al acestora față de experiența universitară va fi mai mare.
- I4- Cu cât există o mai mare diversitate etnică și culturală în mediul academic oferit de mobilitatea internațională, cu atât nivelul de toleranță și înțelegere interculturală va fi mai ridicat printre studenți.

3.4. Metoda anchetei sociologice.

Metoda anchetei sociologice reprezintă o etapă esențială în cadrul desfășurării, întrucât aceasta se concentrează asupra explicării obținerii datelor și a informațiilor necesare pentru realizarea și finalizarea cercetării.

La nivelul literaturii de specialitate, ancheta sociologică este definită ca fiind „o descriere detaliată și cuantificată a unei populații – o hartă precisă sau o măsurare precisă a potențialului” (Gray, 2004).

Există două tehnici utilizate în procesul realizării anchetelor sociologice, și anume, interviul și chestionarul (Anastasiu, 2011). Ambele metode au un grad ridicat de standardizare, iar în procesul de dezvoltare a instrumentelor de cercetare a chestionarelor sau interviurilor este importantă recunoașterea indicatorilor și variabilelor relevante pentru domeniul de studiu (Anastasiu, 2011). Astfel, indicatori precum cei demografici (gen, vârstă, stare civilă, naționalitate, etnie etc.), indicatorii socioeconomi (ocupație, nivel educațional, apartenență socială etc.), variabilele care vizează mentalitatea persoanelor investigate, variabilele compartamentale și indicatorii ecologici reprezintă o serie de elemente importante în vederea realizării anchetei sociologice (Anastasiu, 2011).

Anchetele sociologice sunt divizate în două categorii, descriptive și analitice. În ceea ce privește anchetele descriptive, acestea pot fi aplicate în diferite domenii, precum sondajele de opinie, cercetările de piață sau preferințele electorale ale publicului, având ca principal scop măsurarea caracteristicilor unei populații (Anastasiu, 2011).

Cu toate acestea, scopul anchetelor analitice este de a testa validitatea unei teorii, asociind totodată un set de variabile. În acest context, variabilele dependente sunt percepute ca fiind subiectul cercetării, acestea suferind niște schimbări în urma expunerii la variabilele independente, cele din urmă fiind percepute ca fiind cauzele schimbărilor observate (Anastasiu, 2011).

Conform lui Anastasiu, citând literatura de specialitate (Moscovici și Buschini, 2007), cele mai frecvent utilizate anchete realizate în cercetarea sociologică sunt cele care au la bază chestionarul ca metodă de cercetare (Anastasiu, 2011).

3.5. Metode cantitative de cercetare.

Chestionarul de cercetare reprezintă o metodă și un instrument de investigare, cuprinzând o serie de întrebări scrise și, eventual, o serie de imagini grafice, așezate într-o ordine logică și psihologică (Chelcea, 2001). Acesta este administrat de operatorii de anchetă, cerând persoanelor implicate să furnizeze răspunsuri care vor fi înregistrate în scris. În plus, termenul de ,chestionar' poate include și alte tipuri de stimuli în afara întrebărilor, cum ar fi imaginile, iar combinația și ordinea acestor stimuli trebuie să fie atât logică, cât și psihologică, în vederea colectării eficiente a datelor (Chelcea, 2001).

În ceea ce privește formatul unui chestionar, acesta ar trebui să fie întins și ordonat (Babbie, 2010). De asemenea, ordinea întrebărilor care alcătuiesc chestionarul poate să influențeze răspunsurile, întrebările deschise fiind cele care ar trebui plasate ca punct de deschidere al chestionarului (Babbie, 2010). Astfel, după forma întrebărilor care apar în chestionare, pot fi enumerate: chestionarele cu întrebări deschise, chestionarele cu întrebări închise și chestionarele care au în componența lor atât întrebări deschise, cât și întrebări închise (Chelcea, 2001).

Chestionarele care conțin întrebări deschise (libere sau postcodificate) oferă participanților libertatea de a-și exprima răspunsurile în mod individualizat. Acest aspect poate aduce o serie de dificultăți în procesul de codificare a răspunsurilor, existând șansa de a conduce la o serie de variații semnificative în ceea ce privește forma și lungimea răspunsurilor (Chelcea, 2001). Avantajul adus de acest tip de întrebări constă în adunarea unor informații detaliate asupra unor subiecte diverse, fără ca respondentul să fie influențat în vreun fel (Chelcea, 2001).

Chestionarele care conțin întrebări închise (sau precodificate) limitează posibilitatea participanților, aceștia fiind nevoiți să aleagă răspunsuri dintr-o listă de răspunsuri predefinită. Astfel, gradul de libertate al respondenților este restrâns, răspunsul fiind în una din categoriile prestabilite de cercetător. Acest lucru presupune că subiectul trebuie să aibă opinii și cunoștințe bine stabilite, iar cercetătorul trebuie să dispună de o înțelegere solidă a realității (Chelcea, 2001).

3.6. Eșantionarea.

În ceea ce privește metoda de stabilire a eșantioanelor, există tehnici probabiliste și neprobabiliste. Printre tehnicile probabiliste se enumeră eșantionul probabilist, eșantionul stratificat și eșantionul în ciorchine (Anastasiu, 2011).

În cazul eșantionului probabilist, respondenții vor fi aleși în mod aleator din totalul populației de referință, pe când în cazul eșantionului stratificat, respondenții sunt aleși în funcție de apartenența la niște grupuri specifice (precum ocupația, categoria socială etc.) (Anastasiu, 2011). În lucrarea intitulată ,Practica cercetării sociale', Babbie afirmă că ,eșantionarea stratificată este o metodă de a obține un grad mai mare de reprezentativitate prin scăderea erorii probabile de eșantionare' (Babbie, 2010).

Tehnicile de eșantionare nonprobabilistică se bazează pe alegerea subiecților disponibili, fiind incluse în această categorie eșantionarea ,bulgăre de zăpadă', eșantionarea cu scop predefinit și cea pe cote (Babbie, 2010).

În ceea ce privește tehnica eșantionării prin cote, aceasta are ca principal scop reproducerea miniaturală a caracteristicilor sociodemografice specifice populației de referințe, existând o serie de criterii de cote (Anastasiu, 2011). Astfel, tehnica eșantionării pe cote nu are un caracter aleator (Anastasiu, 2011).

Bibliografie

1. Anastasiu, I. (2011). Cultură și diversitate. București: Editura ASE.
2. Budak A., Taş A. (2023). The Experiences of The Teachers Who Participated in Erasmus During University Period and Their Opinions on Using These Experiences at School. American Research Journal of Humanities Social Science. Volumul 6, 33-47.
3. Brandon, A., Hetherington C., Redmond, B. (2020). Imploring the impact of student mobility and extracurricular engagement on academic performance and graduate outcomes. Universitas21, 19-39.
4. Malagkoniari, M., Deliou, C., & Andreou, E. (2023). Graduate students' perspectives on their acquired skills following the Erasmus+ Programme. Futurity Education, 6-19.
5. Ruszel, J. (2018). Erasmus Programme- Functional Analysis and Evolution of The Programme from 1987 till 2016. Humanities and Social Sciences. Volumul 25, 277-291.
6. Granato, S., Havari, E., Schnepf, S. & Mazzarella, G. (2021). Study Abroad Programmes and Students' Academic Performance: Evidence from Erasmus Applications. Institute of Labor Economics, 4-11.
7. Babbie, E. (2010). Practica cercetării sociale. Editura Polirom, 353-370.
8. Chelcea, S. (2001). Tehnici de cercetare sociologică. Editura București, 73-85.
9. Nada, I., Legutko, J. (2022). Erasmus mobility and its potential for transformative learning. International Journal of Intercultural Relations, volumul 87, 183-192.
10. Comisia Europeană (2021). Erasmus+ în România. Recuperat de la <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/resources-and-tools/factsheets-statistics-evaluations/programme-and-country-factsheets/country-factsheets-2021/erasmus-in-romania-in-2021> .
11. Comisia Europeană (n.d.). Erasmus to Erasmus+: history, funding and future. Recuperat de la <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/about-erasmus/history-funding-and-future#evolution> .
12. Gheorghe, G. (2016). Erasmus Programme Instruments for Enriching Young Peoples' Horizon. Cactus Tourism Journal, Volumul 14, 12-19.
13. Maiworm, F., Teichler, U. (1996). Study abroad and early career: Experiences of former Erasmus Students. 13-16.
14. Teichler U., Janson, K. (2007). The Professional Value of Temporary Study in Another European Country: Employment and Work of Former Erasmus Students. ASIE, volumul 11, 12-17.